

Zadanie 1. (0–1)

1.1. Przeczytaj fragment utworu Hanny Krall *Zdążyć przed Panem Bogiem*

Widziałem kiedyś na Żelaznej zbiegowisko. Ludzie tłoczyli się na ulicy dookoła beczki – zwyczajnej drewnianej beczki, na której stał Żyd. Był stary, niski i miał długą brodę.

Przy nim stało dwóch niemieckich oficerów. [...] I ci Niemcy wielkimi krawieckimi nożycami

obcinali Żydowi po kawałeczku jego długą brodę, zaśmiewając się do rozpuku. Tłum, który ich otaczał, też się śmiał. [...]

Nie było jeszcze getta, więc w tej scenie nie czuło się grozy. Z Żydem przecież nic strasznego się nie działo: tyle, że można go było bezkarnie na tej beczce postawić, że ludzie zaczynali już rozumieć, że to jest bezkarne i że budził śmiech. [...]

Wtedy zrozumiałem, że najważniejsze ze wszystkiego jest nie dać wepchnąć się na beczkę. Nigdy, przez nikogo. Rozumiesz?

Wszystko, co robiłem potem – robiłem dlatego, żeby nie dać się wepchnąć.

1.2. Wyjaśnij, co bohater zrozumiał, obserwując przedstawioną scenę, i jak wpłynęło to na jego późniejsze działania. W odpowiedzi odwołaj się do fragmentu oraz do znajomości całości reportażu *Zdążyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 2. (0–1)

Przeczytaj fragment reportażu *Zdążyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall.
Hanna Krall

My wiedzieliśmy, że trzeba umierać publicznie, na oczach świata.

Różne mieliśmy pomysły. Dawid mówił, żeby się rzucić na mury – wszyscy, ilu nas zostało w getcie, przedrzeć się na stronę aryjską, usiąść na wałach Cytadeli, rzędami, jeden nad drugim, i czekać, aż gestapowcy obstawią nas karabinami maszynowymi i rozstrzelają po kolei, rząd za rządem.

Estera chciała podpalić getto, żebyśmy wszyscy spłonęli razem z nim. „Niech

wiatr roznieście nasze popioły” – mówiła, ale wtedy to nie brzmiało patetycznie, tylko rzeczowo.

Większość była za powstaniem. Przecież ludzkość umówiła się, że umieranie z bronią jest piękniejsze niż bez broni. Więc podporządkowaliśmy się tej umowie. Było nas wtedy w ŻOB-ie już tylko dwustu dwudziestu. Czy to w ogóle można nazwać powstaniem? Chodziło przecież o to, żeby się nie dać zarżnąć, kiedy po nas z kolei przyszli.

Chodziło tylko o wybór sposobu umierania.

Jak Marek Edelman oceniał szanse na zwycięstwo powstańców w getcie warszawskim? Uzasadnij odpowiedź na podstawie podanego fragmentu *Zdążyć przed Panem Bogiem* lub całego reportażu Hanny Krall.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 3. (0–1)

Wyjaśnij znaczenie tytułu *Inny świat* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, odwołując się do sensu tego utworu.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 4. (0-1)

3.1. Przeczytaj poniższy fragment wywiadu z Gustawem Herlingiem-Grudzińskim.

Co to znaczy, że *Inny świat* jest moim *Bildungsroman*¹? To znaczy, że jako dwudziestoletni chłopiec znalazłem się w samym środku totalitarnego wieku i że w łagrze sowieckim uczyłem się, na czym polega w praktyce ta „nowa moralność”, którą postanowili wprowadzić w życie ideolodzy totalitaryzmu. Uczyłem się więc na własnej skórze, jakie są zasady, podstępny i zasadzki zastawione przez totalitaryzm na człowieka – i jakie wynikają z niego zagrożenia dla naszego człowieczeństwa.

„*Mój Bildungsroman*” (*Rozmowa o „Innym świecie”*), [w:] Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat. Zapiski*

sowieckie, Kraków 2020.

1 *Bildungsroman* (niem.) – powieść o formowaniu się postawy, o kształtowaniu osobowości bohatera.

3.2. Wyjaśnij – w kontekście *Innego świata* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego – na czym polegała *nowa moralność* w łagrze sowieckim i jakie stanowiła zagrożenie dla człowieczeństwa.

.....

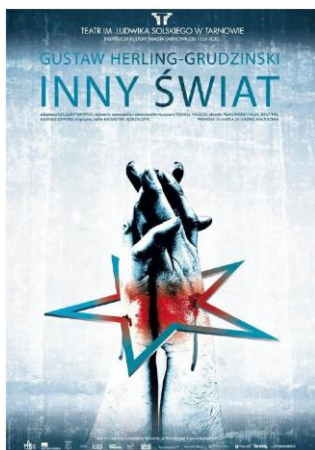
.....

.....

.....

Zadanie 5. (0-2)

Zapoznaj się z plakatem Macieja Sroki do spektaklu według utworu Gustawa Herlinga-Grudzińskiego *Inny świat*.

www.kultura.tarnow.pl

Zinterpretuj plakat Macieja Sroki w kontekście *Innego świata* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. W odpowiedzi uwzględnij dwa elementy graficzne, które wyrażają przesłanie tej lektury.

Zadanie 6. (0-2)

Przeczytaj wiersz Krzysztofa Kamila Baczyńskiego *Z głową na karabinie*

Nocą słyszę, jak coraz bliżej

drząc i grając krąg się zaciska.
A mnie przecież zdrój rzeźbił chyży¹,
wyhuśtała mnie chmur kołyska.

A mnie przecież wody szerokie
na dźwigarach² swych niosły płatki
bzu dzikiego; bujne obłoki
były dla mnie jak uśmiech matki.
[...]

I mnie przecież jak dymu laska
wytryskała gołębia młodość;
teraz na dzień śmierci wyrastam
ja – syn dziki mego narodu.
[...]

4 XII 1943 r.

Wyjaśnij, na czym polega kontrast w zacytowanym fragmencie wiersza *Z głową na karabinie* Krzysztofa Kamila Baczyńskiego i jak zastosowanie tego zabiegu wpływa na rozumienie sensu tego fragmentu wiersza.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 7. (0-1)

Przeczytaj fragment utworu T. Borowskiego *Ludzie, którzy szli*

Najpierw budowaliśmy na pustym polu, leżącym za barakami szpitala, boisko do piłki nożnej. Pole leżało „dobrze” – z lewa cygański z jego wałęsającą się dzieciarnią, kobietami siedzącymi po ustępach i ślicznymi, wysztyftowanymi na ostatnią nitkę flegerkami¹, z tyłu – drut, za nim rampa z szerokimi torami kolei, wciąż zapełniona wagonami, a za rampą obóz kobiecy. Właściwie nie żaden obóz kobiecy. Tak się nie mówiło. Mówiło się FKL – i wystarczy. Z prawa od pola były krematoria, jedno za rampą, obok FKL-u, drugie bliżej, tuż przy drucie. Solidne budynki, mocno osadzone w ziemi. Za krematoriami lasek, którym szło się do białego domku.

Budowaliśmy boisko wiosną i jeszcze przed jego skończeniem poczęliśmy siać pod oknami kwiatki i wykładać tłuczoną cegłą czerwone szlaczki naokoło

bloków. Siałó się szpinak i sałatę, słoneczniki i czosnek. Zakładató się trawniczki z wycinanej koło boiska murawy. Podlewałó się to co dzień wodą przywożoną beczkami z obozowej umywalni.

Kiedy podlewane kwiatki podrosły, skończyliśmy boisko.

Z podanego fragmentu utworu wypisz dwa zdrobnienia, a następnie określ, jaką funkcję pełni zastosowanie zdrobnień w narracji opowiadania.

Zdrobnienia:

Funkcja w utworze: